

Dětští pracovníci v rozvojových zemích: proč jsou dívky a příslušníci etnických menšin nadprůměrně zastoupeni?

13. dubna
2015, FSS MU
Kurz Třída,
gender a etnicita
ve vzdělávání

Pavla Začalová,
Člověk v tísni

Co je tzv. dětská práce (*child labour*)?

- brání zdravému fyzickému, duševnímu nebo morálnímu vývoji dítěte +/- brání docházce do školy
- věková skupina 5 až 17 let

Pozor na:

X pracující děti (*children in employment*)

X tzv. riziková dětská práce (*hazardous child labour*)

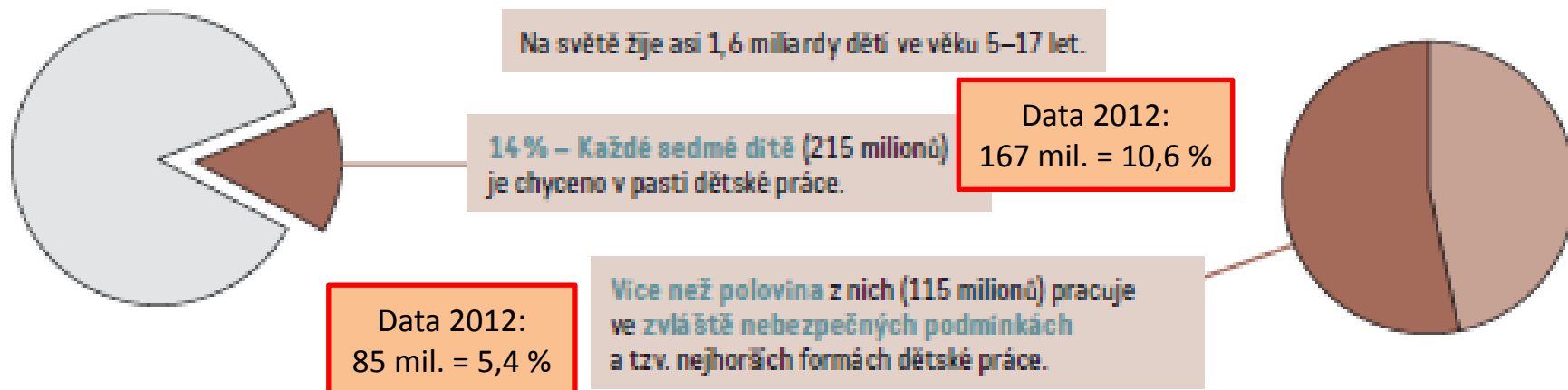
X tzv. nejhorší formy dětské práce (*worst forms of child labour, WFCL*) – např. dlužní otroctví (*bonded labour*)

Graphic 1: International standards on child labour statistics

Children (5-17 years old) in productive activities				
Children in employment				Children in other productive activities <i>of which included as child labour under the general production boundary</i>
CHILD LABOUR		Employment below minimum age	Permissible light work (12-14 years old) – Work not designated as worst forms (15-17 years old)	
Worst forms of child labour				
Hazardous work by children	Other worst forms of child labour			Hazardous unpaid household services
Exposure to physical, psychological or sexual abuse Underground, under water, dangerous heights, confined spaces Dangerous machinery, equipment or tools, heavy loads Unhealthy environment, hazardous substances, temperatures, noise levels or vibrations damaging to health Long hours, night work, other particularly difficult conditions	All forms of slavery or similar practices, trafficking, debt bondage, serfdom, forced or compulsory labour, forced or compulsory recruitment in armed conflict Child prostitution, pornography Illicit activities, production and trafficking of drugs, etc.			

* Resolution adopted by the 18th International Conference of Labour Statisticians (ICLS), Geneva, 2008.

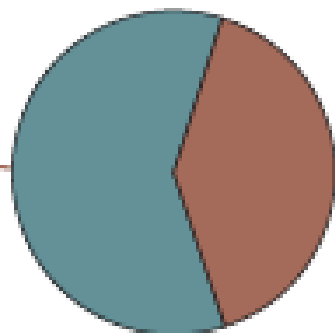
Kolik dětí na světě pracuje?

Dívky nebo chlapci?

60% chlapců – Rozdíl mezi dívkami a chlapci narůstá mezi staršími dětmi ve věku 15–17 let v tzv. nejhorších formách dětské práce – chlapci a dívky jsou zde zastoupeni v poměru

4:1

40% dívek – Ze statistik často vypadávají miliony dívek, které pracují v domácnostech, skryté a „neviditelné“. Dívky obecně trpí „dvojím břemenem“: i když pracují v zemědělství, průmyslu či jinde, čeká je po práci další směna „ženských prací“ – práci tak tráví více hodin než chlapci.

Kolik dětí pracuje na jednotlivých kontinentech?

Latinská Amerika: 10 %
Ačkoliv se průměrný podíl pracujících dětí v regionu úspěšně snižuje, nejpostiženější zůstává původní obyvatelstvo usazené v horách i migrující do měst. Nejvíce dětí tak pracuje v Peru (celá třetina), ale i v Bolívii, Guatemale a nejhudší zemi Karibiku – na Haiti.

Data 2012:
8,8 %

Subsaharská Afrika: 25 %
V Africe je situace relativně nejvážnější: pracuje zde celá čtvrtina dětí (65 milionů). V zemích jako Etiopie, Somálsko, Súdán, Guinea Bissau, Sierra Leone, Togo, Čad, Benin nebo Středoafrická republika však pracuje až polovina všech dětí.

Data 2012:
21,4 %

Severní Afrika a Blízký východ (2012): 8,4 %

Asie a Tichomoří: 13 %
Vzhledem k množství obyvatelstva pracuje v Asii absolutně nejvíce dětí (114 milionů), zejména v Indii, Číně, Pákistánu a Bangladéši. Velký podíl pracujících dětí najdeme i v Kambodži, Nepálu nebo Afghánistánu.

Data 2012:
9,3 %

Nejvíce ohrožené skupiny dětí

➤ sociální a etnické menšiny

Např. děti původního obyvatelstva v Latinské Americe, Dalité (nedotknutelní) v Indii a jižní Asii, kurdští migrující sezónní pracovníci v Turecku, původní obyvatelstvo v Nepálu, Thajsku apod.

➤ migranti

➤ sirotci, děti jako hlavy rodin

➤ děti zdravotně postižených nebo zadlužených rodičů

➤ venkovské děti z odlehlých oblastí a z rodin živících se zemědělstvím

➤ děti v oblastech ozbrojeného konfliktu

➤ dívky (v určitých kontextech)

Bariéry ve vzdělávání pro dívky a menšiny I.

- geografická nedostupnost škol
 - nebezpečná cesta krajinou
 - náklady na cestu, ztráta času
- finanční nedostupnost
 - přímé školní poplatky
 - další náklady: uniformy, učebnice
 - ušlý zisk, ztráta času k práci
- formální nedostupnost
 - nepřiznané občanství, registrace dítěte
- špatné vybavení škol
 - pitná voda
 - hygienická zařízení pro studentky a učitelky
 - zima, tma, vlhko

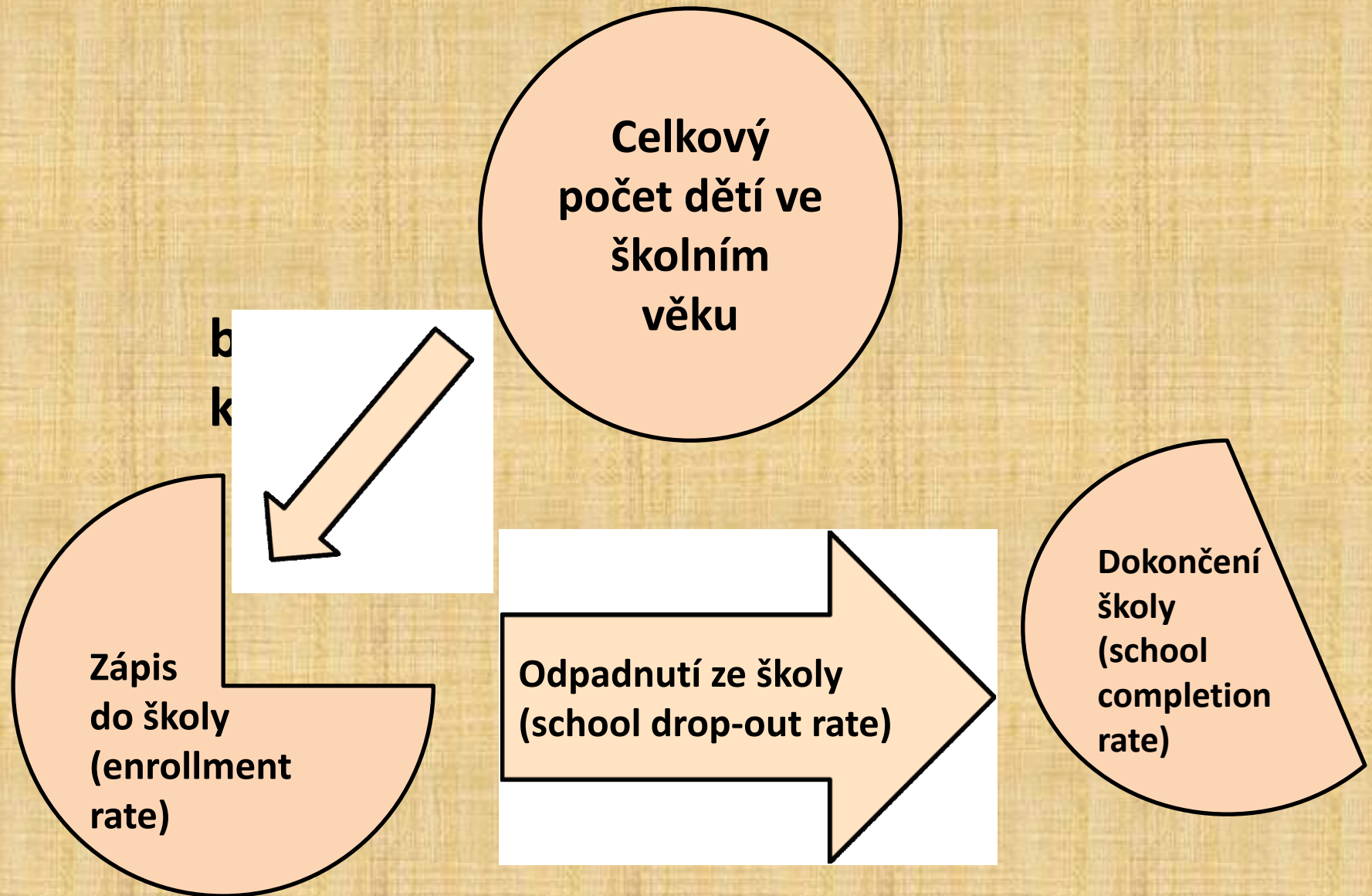

Bariéry ve vzdělávání pro dívky a menšiny II.

- nekvalitní vzdělávání
 - diskriminační, irelevantní pro daný region/způsob života
 - nesrozumitelný jazyk
 - memorování bez zvyšování znalostí a dovedností
- nedostatek personálu
 - ženy učitelky
 - příliš mnoho dětí ve třídách
- sociální, kulturní a ekonomické bariéry doma
 - podceňování významu vzdělání, zejména pro dívky
 - dětské sňatky
- dětská práce, např.
 - péče o sourozence, nemocné příbuzné
 - péče o domácnost – např. donáška vody

Problém: zápis X dokončení školy

Řešení problému dětské práce

-
- dříve: zaměření na **nejhorší** formy dětské práce
 - dnes: zaměření na **všechny** formy dětské práce
 - koncept a praxe tzv. zón bez dětské práce (*child labour free zones, CLFZs*)
 - důraz na vztah dětské práce a vzdělá(vá)ní

Dětská práce **Vzdělá(vá)ní**

Řešení

Zejména:

- **zvýšení dostupnosti vzdělání**
 - budování nových škol
 - zrušení poplatků
- **zvýšení kvality škol a vzdělávání**
 - hygienická zařízení, pitná voda ve škole
 - ženský personál
 - relevantní a nediskriminační curriculum
 - sociální programy: stipendia, školní stravování, zdravotní péče apod.
- **rozvoj komunity**
 - přístup k pitné vodě ve vesnici, základní infrastruktura
 - sociální podpora marginalizovaných rodin/dětí, socio-ekonomický rozvoj

Zdroje informací o dětské práci

- ILO /IPEC <http://www.ilo.org/global/topics/child-labour/lang--en/index.htm>
- UNICEF <http://www.data.unicef.org/child-protection/child-labour>
- Understanding Childrens´ Work www.ucw-project.org
- neziskové organizace, např.
 - India Committee of the Netherlands <http://www.indianet.nl/english.html>
 - NF Inka ČR <http://www.inkaperu.cz/>
 - Save the Children
 - Oxfam
 - Plan International,
 - Antislavery International
 - Nazemi ČR

